

Пояснювальна записка

Предмет «Зарубіжна література» відіграє важливу роль у системі мовно-літературної освіти. Насамперед тому, що за допомогою найкращих творів світового красномовства він відкриває українському школяреві розмаїття культур різних країн, складність і багатогранність людських стосунків та почуттів, історію духовного розвитку людства, відображену в літературних творах.

Навчальну програму (далі –НП) із зарубіжної літератури для 5–6 класів (груп) закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання розроблено на основі модельної навчальної програми із зарубіжної літератури (автор Волощук Є.В.) відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898). Ця програма є – складовою частиною типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2021 р. № 235).

Пропоновану НП зорієнтовано на реалізацію загальної мети мовно-літературної освітньої галузі, сформульованої в Державному стандарті базової середньої освіти так: «Метою мовно-літературної освітньої галузі є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень».

Мета предмета «Зарубіжна література» для адаптаційного циклу (5–6 класи) полягає в тому, аби забезпечити перехід учнів на новий, складніший рівень осмислення художніх творів, ознайомити їх з низкою творів, які належать до літературного канону зарубіжної літератури і водночас зберегти та розвинути інтерес до читання, що був закладений в початковій школі. Для цього матеріал предмета «Зарубіжна література» згруповано за жанрово-тематичним принципом, запропоновано вивчення елементів теорії літератури, уведено поняття «зарубіжної літератури», звернено увагу на відмінності між давньою та сучасною літературою тощо. Відповідно до мети можна сформулювати завдання для адаптаційного циклу:

- прищеплювати учням любов і потребу в читанні, розширювати їхнє читацьке виднокоło, вчити розглядати книжку як засіб пізнання світу й власної особистості;
- вчити сприймати художній твір не лише як розповідь про певні події, а як мистецьке явище;
- сприяти усвідомленню різноманітності літератур і культур світу;
- розвивати вміння аналізувати художній текст, сприяти виробленню уявлень про розвиток зарубіжних літератур в історичному часі й просторі, а також про окремі жанри й тропи;
- вчити виявляти моральний сенс прочитаних творів та співвідносити чесноти книжкових персонажів із власним

повсякденним досвідом;

- розвивати абстрактне мислення, творчу уяву, естетичне почуття, здатність до моделювання нескладних життєвих ситуацій;
- удосконалювати рівень володіння літературною українською мовою, розвивати мовлення, інтерес до вивчення іноземних мов, спілкування та читання іноземними мовами;
- виховувати толерантність до думок інших людей, зокрема представників інших культур і традицій, здатність до міжкультурного діалогу.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання з мовно-літературної освітньої галузі для класів (груп) з українською мовою навчання вказано в Додатку 2 до Державного стандарту. Зазначені вимоги насамперед передбачають, що учень:

- «- взаємодіє з іншими особами в усній формі, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- приймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, зокрема інформаційних та художніх текстах класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), медіатекстах, та використовує інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку;
- висловлює власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіє з іншими особами у письмовій формі, зокрема інтерпретуючи інформаційні та художні тексти класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних); у разі потреби взаємодіє з іншими особами в цифровому просторі, дотримується норм літературної мови;
- досліджує індивідуальне мовлення, використовує мову для власної мовної творчості, спостерігає за мовними та літературними явищами, аналізує їх».

Концепція пропонованої НП із зарубіжної літератури для 5–6 класів закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання спирається на низку положень, які відповідають сучасним викликам літературної освіти.

1. Особистісний підхід («учнецентризм»), який передбачає передусім спрямованість навчального процесу на всебічний розвиток особистості учня/учениці, творчий розвиток і забезпечення можливостей для самореалізації учня/учениці та врахування вікових особливостей школярів адаптаційного циклу навчання (5–6 класи).
2. Естетичний принцип. Художня досконалість творів, їхнє значення для розвитку світової культури та формування ціннісних орієнтирів – один з найважливіших критеріїв включення того чи того тексту до НП.
3. Поєднання класичної та сучасної літератури. Художні твори, що увійшли до НП, належать до шкільного літературного канону, тобто до сукупності текстів, які вже понад чверть століття вивчаються в українських школах і пройшли випробування часом. Водночас є нагальна потреба осучаснити й розширити шкільний літературний канон за рахунок тих творів світового письменства, які ще не здобули сталої наукової оцінки, але припали до душі юним читачам.

4. Репрезентативний принцип. На відміну від предмета «Українська література», який охоплює найзначніші періоди та постаті рідної літератури, предмет «Зарубіжна література» вибірково знайомить з репрезентативними взірцями різної тематики, жанрів, національних традицій тощо.

5. Підсилений етичний складник. Цей принцип у пропонованій НП зумовлено тим, що зі збільшенням свобод у суспільстві зростає потреба посилити відповідальність особистості за власний моральний вибір. І саме літературні твори з порушеними в них моральними питаннями та проблемами, дослідженням людських характерів, взаємин та суспільного життя надає для такого виховання величезні можливості, зокрема і для виховання толерантності й гуманізму. З огляду на те, що християнство має фундаментальне значення для розвитку європейської та української культури та моральних цінностей, а більшість включених до програми творів слов'янських, європейських або американських авторів у той чи той спосіб пов'язані з християнською моральною системою та образністю, до програми було введено рубрику «Біблійні перекази», яка знайомить з найвідомішими сюжетами та образами – звісно, без догматизму і нетолерантності стосовно інших релігій. У цьому контексті підручники та уроки за пропонованою НП можна доповнити рубрикою «Християнські сюжети та образи в зарубіжній літературі».

6. Розширений українознавчий компонент. Традиційний для предмета «Зарубіжна література» українознавчий компонент у пропонованій НП суттєво розширюється й концептуально доповнюється. По-перше, як і в попередніх програмах, твори зарубіжної літератури подаються у перекладах українською мовою, що збагачує українську мову учня. По-друге, пропонована НП включає тексти іншомовних авторів, які народились, певний час та/або все життя жили на українських територіях. Вивчення їхньої творчості слід розглядати не лише з точки хочу естетичної значущості їхніх творів, а й з огляду на їхню належність багатокультурній спадщині України. Саме тому до НП включені, народні казки національних меншин України, твори російськомовних письменників, пов'язаних з Україною, вірші єврейських літераторів, що писали мовою ідиш, а також німецькомовних авторів Буковини. Слід наголосити, що такі автори поєднують Україну із світом, несуть свої уявлення про неї в інші культури.

7. Інтердисциплінарний потенціал курсу. Варто зазначити, що сучасна гуманітаристика, а також вища й шкільна освіта розвиваються в міждисциплінарній парадигмі. З огляду на це в НП враховано:

- зв'язок з предметом «Українська література», який реалізується через порівняння текстів, дослідження численних контактів українських авторів із зарубіжними, ознайомлення з працею українських майстрів перекладу та роботами дослідників української та зарубіжної літератур;
- перетини між українською та зарубіжною літературами у межах рубрики «Література рідного краю», репрезентованої творами регіональних письменників, які писали мовою національних меншин;
- зв'язок з вивченням іноземних мов, передусім за рахунок долучення уривків з оригіналів;
- зв'язок із всесвітньою історією та історією культури, що дозволяє вибудувати історико-культурний контекст художніх творів, що вивчаються;

- зв'язок літератури з різними видами мистецтва, що суттєво доповнює культурологічний контекст
- зв'язок літератури з предметами природознавчого та суспільствознавчого циклів.

8. Академічна свобода вчителя/автора підручника. Можливості для її реалізації передбачено в рубриках МНП як на рівні добору художніх творів («Зміст навчального предмета») так і на рівні видів навчальної діяльності» (детальніше про це див. нижче).

НП містить пояснювальну записку та основну частину, у якій представлено очікувані результати навчання, зміст навчального предмета та види навчальної діяльності.

Зазначені структурні компоненти МНП послідовно описуються для кожного класу та щільно взаємопов'язані.

У рубриці «Очікувані результати навчання» (ОРН) враховано «Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм», згідно з якими ОРН – «це компетентності, яких набувають учні на певному етапі освітнього процесу» та які «відображають обов'язкові результати навчання (загальні, конкретні орієнтири для оцінювання) з відповідної освітньої галузі, визначеної Державним стандартом базової середньої освіти». Для предмета «Зарубіжна література» основу ОРН надає Додаток 2 Державного стандарту. У НП збережено формулювання, орієнтовані на детальніший опис обов'язкових результатів навчання – рівень орієнтирів для оцінювання. У кожному класі ОРН структуровано за чотирма групами результатів навчання учнів (далі – ГРН) згідно з Додатком 2 до Державного стандарту. У дужках подано домінуючу характеристику кожної з ГРН.

- ГРН 1 «Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях» (сприйняття та комунікація);
- ГРН 2. «Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду» (читання, аналіз, інтерпретація);
- ГРН 3. «Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами; взаємодія з іншими особами в цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови» (письмо);
- ГРН 4. «Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу» (мова та мовлення).

Ці домінуючі характеристики ГРН вказані у програмі за відповідними номерами у рубриці «Очікувані результати навчання». Оскільки види навчальної діяльності (ВНД) слугують досягненню ОРН при вивченні змісту навчального предмета, то домінуючі характеристики ГРН використовуються у програмі також для їхнього структурування. Відтак для кожної конкретної теми подано 4 типи ГРН, яким відповідають 4 типи ВНД.

Формулювання ОРН у 5 та 6 класах відрізняються рівнем складності.

У рубриці «Зміст навчального предмета» представлено теми основних розділів, короткі анотації до них, додаткові орієнтири для вчителя, що стосуються теорії літератури, культурного контексту, між предметних зв'язків та українознавчого потенціалу предмета.

Цей змістовий компонент програми вибудовано на основі концентричного принципу, доповненого лінійними елементами: програма кожного класу починається з літературних явищ давнини й завершуються творами другої половини XX – початку XXI ст.

Матеріал подано для кожного класу окремо, його поділ на семестри та розподіл годин за темами здійснює вчитель. Матеріал розділу викладено від теми до теми. Після кожної теми учитель/автор підручника знайде коротку анотацію, яка окреслює основний зміст теми.
: зв'язки зарубіжних письменників з

Україною, майстерність українських перекладачів, твори іншомовних авторів, біографічно пов'язаних з українськими територіями тощо. Види навчальної діяльності враховують традиції вітчизняної методики й включають, окрім завдань для фронтальної, групової парної та індивідуальної роботи, також елементи онлайн-діяльності. Різноманітні види навчальної діяльності забезпечують оптимальне наближення змісту навчального матеріалу до учня і допомагають досягти очікуваних результатів навчання.

Отже, структурні компоненти програми взаємопов'язані: очікувані результати навчання досягаються в процесі вивчення відповідних художніх текстів (рубрика «Зміст навчального матеріалу») за допомогою рекомендованих видів навчальної діяльності.

Компетентнісний потенціал предмета «Зарубіжна література» для адаптаційного циклу навчання (5–6 класи)

1. Вільне володіння державною мовою

Уміння: читати художні тексти класичної та сучасної зарубіжної літератури, розуміти, аналізувати та оцінювати твори; дотримуватися культури мовлення.

Ставлення: цінування української мови, готовність спілкуватися державною мовою, прагнення до ненасильницької комунікації.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) (1) та іноземними мовами (2)

(1) Уміння: читати рідною мовою, висловлювати думки щодо прочитаних творів зарубіжних авторів в усній та письмовій формі рідною мовою.

Ставлення: готовність спілкуватися рідною мовою, потреба в читанні рідною мовою текстів зарубіжних авторів.

(2) Уміння: використовувати іноземні мови для розширення читацького досвіду, читацьких інтересів (стосовно авторів зарубіжної літератури).

Ставлення: розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для міжкультурного спілкування, виявлення розуміння і толерантності до представників інших народів, носіїв іншої мов, культур, звичаїв і способу життя.

3. Математична компетентність

Уміння: установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію, логічно обґрунтовувати висловлену думку.

Ставлення: готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій

Уміння: висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності з використанням мовних і мовленнєвих засобів.

Ставлення: прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу.

5. Інноваційність

Уміння: презентувати власні ідеї та інноваційні погляди зрозуміло та грамотно.

Ставлення: відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї.

6. Екологічна компетентність

Уміння: використовувати потенціал художніх текстів, зарубіжної літератури щодо висвітлення діяльності людини як частини природи, формування екологічної культури.

Ставлення: інтерес до здобутків українських і зарубіжних авторів, які зробили вагомий внесок у формування та поширення природоохоронних ідей.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність

Уміння: грамотно й безпечно комунікувати в інформаційному просторі, використовувати сучасні цифрові технології для розширення читацького досвіду та кола читацьких інтересів у царині зарубіжної літератури.

Ставлення: задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі, прагнення особистісного розвитку як читача творів зарубіжної літератури за допомогою цифрових технологій.

8. Навчання впродовж життя

Уміння: визначати власні комунікативні потреби, цілі та способи їх досягнення, користуватися різними видами бібліотек та вміння орієнтуватися в бібліотечних ресурсах.

Ставлення: прагнення вдосконалювати власне мовлення впродовж життя, розуміння ролі читання художніх текстів українських і зарубіжних авторів для гармонійного розвитку та самовдосконалення, прагнення збагачувати свій читацький і мовленнєвий досвід

9. Громадянські (1) та соціальні (2) компетентності

(1) Уміння: аргументовано та грамотно висловлювати власну громадянську позицію, уникати дискримінації інших осіб у своїх висловлюваннях та діях, обстоювати особистісні ціннісні орієнтири.

Ставлення: сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у художніх текстах зарубіжних авторів, шанування української культури, толерантне ставлення до інших культур, відкритість до культурного різноманіття за допомогою вивчення зарубіжної літератури.

(2) Уміння: використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі, обирати мову ненасильницького спілкування, виявляти в художніх текстах українських і зарубіжних авторів соціально важливий зміст.

Ставлення: готовність до налагодження контактів з іншими особами за допомогою різноманітних мовних засобів, прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших держав через мову та культуру, зокрема літературні твори українських і зарубіжних авторів.

10. Культурна компетентність

Уміння: застосовувати мову для духовного, культурного та національного самовираження, читати, аналізувати та інтерпретувати тексти українських і зарубіжних авторів, сприймати та осмислювати цінності, актуалізовані в художніх текстах українських і зарубіжних авторів, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду, створювати тексти з вираженням власних ідей, досвіду й почуттів, добирати художні тексти для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб.

Ставлення: потреба в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним, цінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань людства, зацікавленість світовими культурними здобутками, готовність сприймати літературний твір як структуру, відкриту до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.

11. Підприємливість та фінансова грамотність

Уміння: презентувати власну ідею та ініціативи зрозуміло та грамотно, представляти державною / рідною/ іноземною мовою власні вміння.

Ставлення: готовність брати відповідальність за себе та інших, розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації.

Загалом програма спрямована на те, аби поєднати наявний досвід шкільного викладання зарубіжної літератури з концептуальними засадами та стратегіями Нової української школи, а вироблений вітчизняною методикою інструментарій – з сучасними європейськими підходами

6 клас

1,5 години на тиждень

Очікувані результати навчання	Зміст	Види навчальної діяльності
Вступ (2 год.)		
Учень / учениця: 1) Сприйняття та комунікація: - уважно слухає інформацію; - з допомогою вчителя визначає в почутому ключові слова й за їхньою допомогою відтворює зміст почутого, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого; - наводить аргументи, приклади та цитати на підтвердження власної позиції щодо	Художня література як мистецтво слова. Художній образ. Традиційні образи в національних літературах. Розмаїття літературних традицій. Роль літератури в пізнанні дійсності. Цифрові текстові джерела інформації та особливості їх опрацювання. Значення художньої літератури для самопізнання людини. Художня література з-поміж інших видів мистецтва.	1) Сприйняття та комунікація: аудіювання інформації з визначенням ключових слів та відтворення змісту почутого з їхньою допомогою; перегляд слайд-презентації навчального матеріалу та виконання спрямованих на нього інтерактивних завдань; бесіда про художню літературу як мистецтво слова, розмаїття національних літературних традицій та роль художньої літератури в пізнанні дійсності.

обговорюваних аспектів навчального матеріалу. 2) Читання, аналіз, інтерпретація: - читає вступну статтю підручника та переказує (стисло, вибірково) її зміст відповідно до поставлених запитань та завдань; - характеризує художню літературу як мистецтво слова; - пояснює зміст понять «художній образ», «традиційні образи», розкриває тезу про розмаїття літературних традицій, формулює висновки щодо ролі художньої літератури в пізнанні дійсності та самопізнання людини; наводить відповідні приклади та цитати; - порівнює художній твір та науково-популярний текст; на основі власного культурного досвіду зіставляє літературний образ (або твір) з образами (або творами) інших видів мистецтва; - пояснює функції основних складників цифрового твору (заголовок, змісту, анотації тощо) та використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом. 3) Письмо: складає тези для опрацьованого навчального матеріалу за допомогою ключових слів (під керівництвом вчителя). 4) Мова та мовлення: порівнює та зіставляє окремі мовні явища в художніх творах та медіатекстах.	ТЛ. Поняття «художній образ», «традиційні образи» КК. Література та інші види мистецтва МЗ. Зарубіжна література та мистецтвознавство, культурологія	2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання й переказ (вибірковий, оглядовий) вступної статті підручника, опрацювання запитань і завдань до нього (стор.6-11); розгорнута й обґрунтована прикладами характеристика літератури як мистецтва слова, змісту понять «художній образ», «традиційні образи» та розмаїття літературних традицій; аргументований виступ у дискусії щодо ролі художньої літератури в пізнанні дійсності та самопізнання людини; завдання на порівняння: а) порівняння художнього та науково-популярного тексту; б) порівняння художнього образу (або твору) з образами (або творами) інших видів мистецтва; завдання на практичне використання складників цифрового тексту. 3) Письмо: складання тез до опрацьованого навчального матеріалу за ключовими словами (під керівництвом вчителя). 4) Мова та мовлення: зіставлення окремих мовних явищ у порівнюваних художніх та науково-популярних текстах.
Тема: Біблійні перекази (6 год.)		
1) Сприйняття та комунікація: - уважно слухає окремі біблійні перекази та відповідно науково-популярну інформацію;	Біблійні «вічні образи». Засудження братовбивства в історії про Каїна та Авеля. Новий початок земної історії в оповіді про	1) Сприйняття та комунікація: аудіювання окремих біблійних переказів і науково-популярної інформації з

- самостійно визначає і занотовує ключові слова та фрази в почутому й відтворює за ними зміст матеріалу; - розрізняє відому і нову для нього інформацію; - логічно структурує власне повідомлення, добираючи стиль мовлення відповідно до мети, потреб й умов спілкування; 2) Читання, аналіз, інтерпретація: - виразно читає та переказує біблійні перекази відповідно до поставлених завдань; знаходить у них відповіді на поставлені запитання та наводить відповідні цитати; - формулює тему та основну думку прочитаних біблійних переказів; - характеризує порушені в них моральні проблеми, пояснює інакомовний зміст образів (Каїна, вавилонської вежі, сівача та блудного сина тощо); - висловлює в усній формі своє ставлення до зображених ситуацій та утверджуваних цінностей, аргументуючи власну оцінку цитатами з тексту та прикладами зі свого життєвого досвіду, а також обґрунтовуючи значення закарбованих у біблійних переказах загальнолюдських цінностей для власного життя; - формулює висновки щодо змісту опрацьованих біблійних переказів та розкриває їхню актуальність перед викликами сучасності в контексті загальнолюдських цінностей; - пояснює зміст понять «притча» та «вічні образи» та практично застосовує їх під час	Ноя та Великий потоп. Біблійне пояснення виникнення різних мов у сюжеті про вавилонську вежу. Підступність і зрада в історії Самсона та Далілі. Руйнівні сили людської душі та відповідальність за порушення моральних законів буття. Євангельські оповіді про Христа та Його притчі. Розп'яття і Воскресіння Христа. Повчальний зміст та система образів притчі про сівача. Цінність прощення в притчі про блудного сина; інакомовний зміст образів батька, блудного сина та його брата. ТЛ. Поняття «притча», «вічні образи». КК. Біблійні сюжети в образотворчому мистецтві. УМ. Мовна виразність біблійних афористичних виразів. МЗ. Історія, історія культури та мистецтво	визначенням ключових слів; відтворення змісту з їхньою допомогою; пошук науково-популярних коментарів до біблійних переказів в інтернет-мережі (під керівництвом учителя); бесіда з актуалізацією попередніх знань та обговорення нової інформації; розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладний й відповідно стилістично оформлений виступ щодо тематики окремих біблійних переказів. 2) Читання, аналіз, інтерпретація: Читання (виразне, коментоване, вибіркове) і переказ (вибіркочий, поглиблений) змісту біблійних переказів та науково-популярного тексту (стор.12-14, 24-28, 30-32, 33-41); пошук у текстах відповідей на запитання та цитат; завдання на формулювання теми та основної думки прочитаних біблійних переказів; дискусія за прочитаними біблійними переказами з обговоренням порушених в них моральних проблем, розкриттям інакомовного значення окремих біблійних образів, аргументованим висловлення власного ставлення до обговорюваних питань, наведенням прикладів із свого життєвого досвіду та життєвих ситуацій, які засвідчують цінність закарбованих у біблійних переказах загальнолюдських цінностей для власного життя; завдання на формулювання висновків щодо змісту біблійних переказів та обґрунтування його актуальності перед викликами сучасності в контексті
---	--	--

обговорення; - порівнює персонажів одного біблійного переказу, а також зіставляє біблійні перекази з їхніми втіленнями в різних видах мистецтва. 3) Письмо: - пише твір-роздум за опрацьованими біблійними переказами; - оформлює власне висловлювання згідно з усталеними словотвірними, лексичними, орфографічними, граматичними, пунктуаційними та стилістичними нормами; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення; - демонструє здатність до конструктивної взаємодії в процесі редагування; - працює з онлайн-джерелами в захищеному цифровому середовищі. 4) Мова та мовлення: - письмово пояснює зміст виразів «великий потоп», «вавилонська вежа», «блудний син» та наводить приклади використання їх у повсякденному мовленні; - використовує для створення письмових текстів роботи з додатковими словниковими та довідковими джерелами.		загальнолюдських цінностей; опрацювання змісту передбачених літературознавчих понять з наведенням відповідних прикладів; завдання на визначення рис притчі в окремих опрацьованих біблійних сюжетах; завдання на порівняння: а) образів Каїна і Авеля, б) образів блудного сина і старшого брата, в) образів біблійних переказів з їх утіленням в образотворчих мистецтвах. 3) Письмо: написання твору-роздуму про порушені в біблійних переказах моральні питання та його редагування в процесі аналізу. 4) Мова та мовлення: письмове пояснення змісту виразів «великий потоп», «вавилонська вежа», «блудний син»; робота з додатковими словниками та довідниковими джерелами.
Тема: Злеті людської фантазії у міфах народів світу (8 год.)		
1) Сприйняття та комунікація: - уважно слухає окремі міфічні оповіді та науково-популярну інформацію, у разі потреби формулюючи запитання для уточнення змісту та окремих деталей; - візуалізує сюжети міфічних оповідей (самостійно або за допомогою інших осіб) у	<u>2.1. Картина світу в міфах</u> Виникнення міфів та їхня роль в житті давніх людей. Осмислення законів природного та людського життя в образних картинах, що постають у міфах. Тематичні групи міфів. Міфологія різних народів; їхні спільні сюжетні елементи та відмінності.	1) Сприйняття та комунікація: аудіювання деяких міфічних переказів і науково-популярної інформації, формулювання запитань для уточнення змісту та окремих деталей; відтворення змісту почутих міфічних оповідей, бесіда допомоги на основі власноруч або

коміксах або малюнках; - доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації; 2) Читання, аналіз, інтерпретація: - читає і переказує міфічні оповіді та науково-популярні тексти, підпорядковуючи переказ темі та основній думці; - пояснює зміст поняття «міф»; наводить приклади міфологічних сюжетів різних народів, обґрунтовує прикладами тезу про вплив давньогрецької міфології на європейську культуру; - піддає інформацію з міфічних оповідей сумніву на підставі розрізнення фактів і суджень про факти; характеризує особливості форми міфічних оповідей та їхніх літературних обробок; пояснює і обґрунтовує прикладами образний характер уявлень про закони природного та людського буття в міфах, особливості побудови сюжетів, образів та мови; розкриває мотиви вчинків міфічних персонажів, аргументовано висловлює свою позицію щодо порушених у міфічних оповідях моральних проблем; виявляє інакомовний зміст міфічних образів; наводить обґрунтовані приклади «вічних» міфічних образів; - поєднує інформацію про тематичні групи міфів та відмінності міфу та казки, подану в тексті, усному повідомленні та візуальних елементах (за допомогою схематичних малюнків,	Відмінності між міфом і казкою. <u>2.2. З давньогрецької міфології</u> Міфологія як основа культури давньогрецької цивілізації. Боги й герої міфів Еллади. Гуманістична сутність подвигу Прометея; символічне значення його постаті. Оспівування могутності людської природи в образі Геракла. Людські злети й падіння в міфі про Дедала та Ікара. Критика егоїзму та самозакоханості в міфі про Нарциса. <u>2.3. З давньослав'янської міфології</u> Міфи та звичаї давніх слав'ян. Пояснення природних явищ та виникнення деяких язичницьких обрядів у міфі про сонце	колективно створених коміксів або малюнків; пошук додаткової науково-популярної інформації до міфічних переказів у захищених інформаційних джерелах інтернет-мережі, дискусія щодо відмінностей між науковою інформацією та міфічними уявленнями, толерантне висловлення свого ставлення щодо цього з огляду на специфіку подання інформації. 2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, коментоване, оглядове, вибіркове, навігаційне) та переказ (стислий, вибірковий) міфічних переказів і науково-популярних текстів (стор.43-47, 49-55); завдання на визначення поняття «міф»; наведення прикладів міфологічних сюжетів різних народів та доказів впливу давньогрецької міфології на європейську культуру; розрізнення фактів та їх художніх інтерпретацій у міфах; комплексне аналітичне обговорення сюжетів, героїв та їхніх вчинків, порушених моральних проблем, образної картини світу та визначальних художніх особливостей побудови міфічних оповідей та літературних обробок міфів – з наведенням відповідних прикладів та цитат; аргументований виступ у дискусії щодо обговорених тем, завдання на виявлення інакомовного змісту міфічних образів та обґрунтування приналежності окремих біблійних персонажів до «вічних образів»; опрацювання таблиць, схем та малюнків у підручнику, які систематизують інформацію про тематичні групи міфів, а
---	---	---

таблиць та ілюстрацій); - виявляє відмінності між міфом та казкою; - порівнює сюжети міфів різних народів, образи міфологічного героя в різних творах, а також міфи та їх літературні обробки, визначаючи спільні та різні елементи змісту й форми; - висловлює свою думку в дискусії (або онлайн-дискусії) щодо переглянутих екранізацій та мультиплікаційних версій міфів та/або їх літературних обробок; - дотримується основ безпечної поведінки в цифровому середовищі та основних засад академічної доброчесності під час онлайн-дискусії; - створює (за участю інших) власний медіа продукт за мотивами опрацьованих міфічних переказів або тематичну (слайд-) презентацію міфів для самостійного прочитання або складає перелік запитань для літературної вікторини про міфи; 3) Письмо: - пише твір-роздум або розгорнуте висловлення в захищеному цифровому середовищі, пов'язуючи зміст свого тексту з власним життєвим / читацьким досвідом та дотримуючись засад академічної доброчесності;		також відмінності міфів від казок; завдання на визначення типів міфів на матеріалі опрацьованих творів та самостійний пошук міфів різних типів в інтернет-мережі; завдання на порівняння: а) міфу та казки; б) схожих міфічних сюжетів різних народів; в) міфічних оповідей та літературних обробок; г) образу Прометея в античному міфі та творах Т.Шевченка і Лесі Українки (або інших українських та зарубіжних письменників); виступ у дискусії (або онлайн-дискусії) щодо переглянутих екранізацій і мультиплікаційних версій міфів та/або їх літературних обробок – з елементами їх зіставлення з літературними текстами; створення театральної імпровізації «коктейль міфів» або (слайд-) презентації міфів за темою «Чим цікаві сьогодні давні міфи?» або складання переліку запитань для літературної вікторини про міфи (з використанням інтернет-ресурсів). 3) Письмо: написання твору-роздуму за запитаннями вчителя щодо опрацьованих міфічних переказів або створення невеликого письмового відгуку про переглянуту кіно- чи мультиплікаційну стрічку на основі міфічного сюжету з подальшою роботою над виправленням й удосконаленням тексту; завдання на створення/ заміну/ трансформацію антитез та гіпербол у міфічних переказах (фрагменти текстів пропонує вчитель). 4) Мова та мовлення:
---	--	---

- з допомогою вчителя знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові та мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил; - демонструє здатність до конструктивної взаємодії в процесі редагування; 4) Мова та мовлення: - творче застосування прийомів антитези та гіпербол на матеріалі опрацьованих міфів; - письмово пояснює зміст виразів «вогонь Прометея», «подвиги Геракла», «люлька згоди» та наводить приклади використання їх в певних ситуаціях; - використовує в роботі над створенням письмових текстів додаткові словникові та довідкові джерела; - наслідує окремі стильові риси міфічних оповідей, створюючи власний текст.		письмове пояснення змісту виразів «вогонь Прометея», «подвиги Геракла», «люлька згоди»; робота з додатковими словниковими та довідниковими джерелами; використання окремих стильових рис міфічних оповідей у письмових роботах та у власному недійному продукті або власній (слайд-) презентації.
Тема: Людські чесноти й вади в дзеркалі байки (4 год.)		
1) Сприйняття й комунікація: - уважно слухає байки та науково-популярні тексти про них, аналітично сприймає монологічні та діалогічні висловлення в байках, прогнозуючи перебіг подальшої комунікації та/або їх результат; указує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в	Особливості байки як літературного жанру. Повчальний зміст байок. Традиції фольклору й народного гумору. Видатні байкарі. Езоп (VI ст.до н.е.). «Вовк і Ягня». Стислі відомості про автора. Езоп – засновник жанру байки у європейській літературі. Відтворення	1) Сприйняття та комунікація: аудіювання окремих (фрагментів) байок та науково-популярних текстів; виразне читання діалогів та монологів у байках з використанням вербальних і невербальних засобів комунікації; перегляд слайд-презентації навчального матеріалу; аналітичне коментування діалогів та

конкретній ситуації спілкування; - розрізняє вербальні й невербальні засоби комунікації у байках (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози) та відтворює їх під час виразного читання байки; 2) Читання, аналіз, інтерпретація: - читає байки і переказує їхній зміст близько до тексту; - формулює тему та основну думку байок; визначає риси характерів персонажів, виявляє інакомовний зміст образів; визначає моральне повчання в байці й коментує його зміст, наводячи відповідні цитати з творів; - висловлює своє ставлення до персонажів байок та відображеного в байках морального повчання, наводячи доречні цитати; проєкціює власний або відомий життєвий досвід на порушені у байках проблеми; - пояснює зміст літературних понять, які передбачає програмний розділ, і практично застосовує, опрацьовуючи художні твори; - порівнює персонажів однієї байки та унаочнює порівняння у вигляді таблиці; - порівнює байки, створені за одним сюжетом, визначаючи спільні елементи їхнього змісту й форми; - порівнює байки з ілюстраціями до них та знятими на їх основі мультфільмами; - відрізняє байку від казки та міфу за допомогою таблиць або схем; - бере участь в інсценізації байок; - обирає для самостійного читання байки за допомогою інформаційних ресурсів	народної мудрості та моральних законів у байках Езопа. Езопівська мова. Байки Езопа як скарбниця сюжетів та образів світової літератури Іван Крилов. «Вовк і Ягня». Стислі відомості про автора. Висміювання несправедливих суспільних законів та людських вад у байках І.Крилова. Алегоричні образи в байках. Народний характер і афористичність криловських байок. ТЛ. Поняття про байку, алегорію, уособлення, езопівську мову УМ. Майстерність українських перекладів байок КК. Художні ілюстрації до байок МЗ. Історія, українська література	монологів у байках у контексті зображуваної комунікативної ситуації; 2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, за ролями) байок і переказ (поглиблений) їхнього змісту; комплексне аналітичне обговорення байок; формулювання теми та основної думки прочитаних творів, визначення рис характерів, інакомовного змісту образів та морального повчання з наведенням відповідних цитат; аргументований виступ у дискусії щодо порушених у творах проблем та морального повчання з посиланням на власний або відомий життєвий досвід; визначення змісту понять «байка», «алегорія», «уособлення», «езопівська мова», пояснення художньої ролі діалогів у байках; наведення прикладів уособлень та езопівської мови в прочитаних байках; завдання на порівняння (опційно – використовуючи інформаційні джерела інтернет-мережі): а) персонажів однієї байки (зі складанням відповідної таблиці); б) байок різних авторів зі схожим сюжетом; в) байок з ілюстраціями до них; г) байок та знятих на їх основі мультфільмів; д) байки та міфи; е) байки та казки; створення інсценізації байки; аргументована презентація байок для самостійного читання, дібраних за допомогою інформаційних (онлайн-) ресурсів. 3) Письмо: складання письмової порівняльної
---	--	---

(бібліотек, сайтів тощо), які використовує для задоволення своїх власних читацьких інтересів; 3) Письмо: - складає письмову порівняльну характеристику персонажів байки на основі укладеної таблиці; - пише твір-есеї або розгорнуте висловлення на тему, пов'язану з опрацьованими байками; - з допомогою вчителя аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу; коригує текст на основі проведеного аналізу; - демонструє здатність до конструктивної взаємодії в процесі редагування; 4) Мова та мовлення: - порівнює певні мовні одиниці в перекладі байок; - використовує синоніми та антитези для характеристики персонажів байок і обґрунтовує свій вибір; - вирізняє спільні та відмінні риси власного мовлення і мовлення інших осіб		характеристики персонажів байки на основі укладеної таблиці; написання твору-есеї або розгорнутого висловлення на тему, пов'язану з опрацьованими байками; аналіз та коригування письмових робіт (з допомогою вчителя); перефразування реплік у діалогах персонажів байок. 4) Мова та мовлення: Завдання на порівняння певних мовних одиниць у різних перекладах байки, використання синонімів та антитез для порівняльної характеристики персонажів байки, визначення спільних та відмінних синонімів у порівняльних характеристиках, що створили інші учні.
Тема: Дивні мандрівки й відкриття душевних скарбів (10 год.)		
1) Сприйняття та комунікація: - уважно слухає окремі епізоди художніх творів та науково-популярних текстів, відтворює основні думки й факти, окремі висловлювання персонажів, що розкривають зміст ключових епізодів художнього твору; - розкриває наявні у фрагменті твору та/або науково-популярному тексті факти, судження та аргументи; - наводить приклади з художніх текстів щодо	Роберт Льюїс Стівенсон «Острів скарбів». Стислі відомості про автора. Історія написання роману «Острів скарбів». Сюжет пошуку піратських скарбів як основа історії морального загартування головного героя. Протиставлення Джима піратському ватажкові Сільверу; риси характеру обох героїв. Моральні перемоги героїв твору. Тема справжніх і хибних скарбів у романі	1) Сприйняття й комунікація: аудіювання (епізодів) художніх творів та науково-публіцистичних статей; завдання на визначення основної думки, фактів, окремих висловлювань персонажів, що розкривають зміст ключових епізодів художнього твору; виявлення у художньому творі та/або науково-популярному тексті фактів, суджень й аргументів; наведення прикладів з художніх текстів щодо вміння/ невміння

вміння/невміння керувати емоціями, пояснюючи значення досвіду для власного особистісного розвитку; - використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій; 2) Читання, аналіз, інтерпретація: - читає художні твори (та фрагменти), переказує зміст ключових епізодів та дає зв'язну відповідь на запитання щодо змісту прочитаних творів, аргументуючи її цитатами та прикладами; визначає головну й другорядну інформацію в прочитаному художньому тексті; - знаходить у художніх творах відому й нову інформацію щодо зображуваних звичаїв та побуту; співвідносить зміст прочитаних художніх творів з відповідним історико-культурним контекстом; - розкриває порушені в художніх творах проблеми, емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку, учинки, риси характеру та взаємини з іншими героями; простежує зміни характеру літературних персонажів упродовж розвитку сюжету, наводить відповідні приклади та цитати; - формулює висновки щодо гуманістичних цінностей, утверджуваних у творах та висловлює аргументовану оцінку, наводячи доречні цитати; пояснює вплив прочитаних творів на формування власних моральних та	Чарлз Дікенс «Різдвяна пісня в прозі». Стислі відомості про автора. Час і місце дії в повісті. Викриття бездушного світу зиску. Подорож Скруджа в Різдвяну ніч як шлях до переосмислення і зміни власного життя. Переродження Скруджа. Утвердження цінності любові, співчуття і доброти у творі. Композиція повісті. Фантастичні елементи у творі ТЛ. Поняття про роман та пригодницький роман, повість, композицію, строфу. КК. Кінострічки та мультиплікаційні фільми за творами «Острів скарбів» Р.Л.Стівенсона та «Різдвяна пісня в прозі» Ч.Дікенса. МЗ. Історія, етнографія. Микола Гоголь «Ніч перед Різдвом». Стислі відомості про автора. Україна у творчості письменника. Загальна характеристика збірки «Вечори на хуторі біля Диканьки». Основні сюжетні лінії повісті «Ніч перед Різдвом». Образи Оксани та Вакули. Перемога світлих сил у повісті. Фольклорні традиції, гумор та фантастичні елементи у творі. ТЛ. Поглиблення поняття про повість, композицію та гумор. УМ. М.В.Гоголь і України. Українські музеї Гоголя. КК. Твори М.Гоголя і Ч.Дікенса в музиці, живописі та кіно. МЗ. Фольклор, етнографія, література	керувати емоціями та їх аналітичне коментування; пояснення значення цього досвіду для власного особистого розвитку; використання вербальних і невербальних засобів комунікації у виразному читанні, усних виступах, в обговореннях та дискусіях, а також під час виконання групових і парних завдань. 2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, за ролями, оглядове, вибіркове) та переказ (поглиблений) ключових епізодів художніх творів, аргументовані відповіді на запитання до змісту творів з наведенням цитат та прикладів; завдання на визначення в прочитаних епізодах головної та другорядної, відомої та нової інформації щодо зображуваних звичаїв та побуту; встановлення зв'язків змісту прочитаного з історико-культурним контекстом; комплексне аналітичне обговорення героїв, рис їхніх характерів, учинків та взаємин з іншими персонажами; пояснення змін характерів персонажів з наведенням відповідних цитат та прикладів; формулювання висновків щодо утвердження гуманістичних цінностей; аргументований виступ в (онлайн-) дискусії щодо моральних та соціальних проблем, порушених в обговорюваних художніх творах – з поясненням впливу прочитаних творів на формування власних моральних та естетичних цінностей, а також читацьких інтересів; пояснення відмінностей між
--	---	--

естетичних цінностей, а також читацьких інтересів; - розрізняє роман та повість; пояснює зміст літературознавчих понять, які передбачає програмний розділ, і практично застосовує їх під час опрацювання художніх творів; - порівнює героїв одного твору або різних творів; - порівнює душевний стан персонажа на різних етапах сюжету; - порівнює сюжети прочитаних творів про незвичайні мандрівки, визначаючи спільні й різні елементи їхнього змісту й форми; - зіставляє художні твори з ілюстраціями до них та/або з їхніми екранізаціями/мультфільмами; - аргументовано презентує самостійно прочитаний твір на тему надзвичайних мандрівок; - дискутує в онлайн-середовищі на теми, пов'язані з обговорюваними/ самостійно прочитаними літературними творами або їхніми екранізаціями та власним життєвим досвідом; порівнює позиції учасників дискусії; толерантно обстоює власну позицію; звертає увагу на спільні та різні думки учасників дискусії; дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування; 3) Письмо: - пише листа від імені/ до героя художнього твору або створює порівняльну характеристику двох персонажів одного твору або кількох творів, або пише твір за визначеними темами і жанрами;	етнічних меншин України, природознавчі науки.	повістю та романом; розкриття змісту понять «композиція» та «строфа»; визначення особливостей композиції обговорюваних художніх творів та пояснення ролі пригодницьких/ фантастичних елементів у творах; завдання на порівняння: а) образів Джима й Сільвера – зі складанням порівняльної таблиці; б) образу Скруджа на початку й наприкінці твору; в) сюжетів Різдва в повістях Дікенса та Гоголя; г) культурних традицій святкування Різдва в повістях Дікенса та Гоголя; д) художніх творів з ілюстраціями до них та/або зі створеними за ними екранізаціями та мультфільмами; участь в онлайн-дискусії щодо обговорюваних/ самостійно прочитаних літературних творів або їхніх екранізацій та порушених у них проблем; розповідає про свій досвід етичного та толерантного спілкування в захищеному цифровому середовищі. 3) Письмо: написання листа від імені / до героя художнього твору або створення порівняльної характеристики двох персонажів одного твору або кількох творів, або написання твору за визначеними темами та жанрами; створення стислої анотації одного з опрацьованих або самостійно прочитаних творів. 4) Мова та мовлення: завдання на перефразування цитат з літературних творів у власних текстах.
--	--	--

- створює стислу анотацію одного з опрацьованих або самостійно прочитаних (у рамках програмного розділу) творів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід (опційно – для презентації в цифровому просторі); - удосконалює письмовий текст (власний та чужий); 4) Мова та мовлення: - урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів		
Тема: Краса природи та поезія серця (6 год.)		
1) Сприйняття та комунікація: - уважно слухає вірші, а також науково-популярну інформацію, для опрацювання якої використовує елементи конспектування; - розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час рефлексії сприймання поетичних творів про природу за допомогою словесних та мальованих асоціацій; - визначає спільне та різне у висловлюваннях інших осіб під час обговорення художніх творів, указуючи на конструктивні думки та критично й толерантно ставлячись до різних поглядів; 2) Читання, аналіз, інтерпретація: - виразно читає вірші про природу, зважаючи на настрій та особливості віршованої мови; - визначає тему, основну думку віршів, співвідносить їхній зміст з історико-культурним контекстом; - характеризує настрій поетичних творів,	1. Українські пейзажі в німецькомовній поезії Буковини Буковинська німецькомовна поезія. Альфред Моргул-Шпербер. «Український степ». «Літо». Стислі відомості про автора. Поетична картина українського степу. Роль античних образів у ліричній замальовці літа. Йона Грубер «Місяць». Стислі відомості про автора. Чарівні перетворення нічного пейзажу у вірші. ТЛ. Поглиблення поняття «пейзажна лірика». КК. Буковинська німецькомовна поезія. МЗ. Література національних меншин України, красзнавство; природознавчі науки. 2. Тонкий пензлик для хайку Мацуо Басьо. Стислі відомості про автора. Місце хайку в японській культурі. Особливості побудови та	1) Сприйняття та комунікація: аудіювання віршів, а також науково-популярної інформації про хайку з використанням елементів її конспектування; перегляд слайд-презентації навчального матеріалу; створення словесних або асоціативних ілюстрацій до почутих поетичних творів з розгорнутим коментуванням власних емоцій та думок, викликаних почутим твором; аргументований виступ у дискусії щодо художніх творів про природу з визначенням спільного й різного у висловлюваннях інших учасників дискусії, застосуванням конструктивного, критичного й толерантного підходу до інших поглядів. 2) Читання, аналіз, інтерпретація: виразне читання віршів; комплексне аналітичне обговорення художніх текстів: теми, основної думки, почуттів, настрою, зв'язків з історико-культурним аспектом, центральних поетичних образів та художніх

розкриває втілені в них почуття і думки; проводить паралелі між змальованими поетичними образами та власним сприйняттям природи; визначає художні деталі поетичної картини й коментує їх; розпізнає засоби художньої виразності в поетичних творах, пояснює їхню роль та використовує у власних висловлюваннях про обговорювані твори; розкриває актуальність опрацьованих творів про природу в контексті власного ставлення до природи та викликів сучасності; - пояснює особливості побудови хайку та унаочнює їх у малюнках до поетичних творів; - порівнює картини природи у віршах різних авторів або зіставляє їх з пейзажами в образотворчому мистецтві; - порівнює різні хайку чи різні переклади хайку або пейзажі у віршах про природу різних авторів, визначаючи спільні та різні елементи; - з допомогою інших створює за мотивами прочитаних творів колективний недійний продукт (мультфільм, відеоролик або аудіотекст); 3) Письмо: - створює власний твір у жанрах хайку або пише етюд за опрацьованими поетичними творами. 4) Мова та мовлення: - вирізняє окремі мовні явища та пояснює їхню сутність; - наслідує окремі стильові риси художніх	сприйняття хайку. Зв'язок між природою та людським життям. Лаконізм, інакомовний зміст та роль промовистої художньої деталі. ТЛ. Поняття «хайку». КК. Хайку та японський живопис. МЗ. Природознавчі науки.	деталей; проведення паралелей між змальованими поетичними образами та власним сприйняттям природи; виявлення відомих засобів художньої виразності; обґрунтування актуальності порушених у віршах проблем у контексті власного ставлення до природи та викликів сучасності; завдання на визначення особливостей хайку на конкретних прикладах поетичних творів та творчі трансформації хайку; завдання на порівняння: а) картин природи у віршах німецькомовних авторів з Буковини та пейзажі в українській поезії або в образотворчому мистецтві; б) різних хайку або різних перекладів хайку; в) хайку і твори японського живопису (з використанням інформаційних джерел інтернет-мережі); участь у створенні колективного недійного продукту (мультфільму, відеоролика або аудіотексту) за мотивами прочитаних творів. 3) Письмо: створення власних хайку або етюду за опрацьованими поетичними творами. 4) Мова та мовлення: визначення окремих мовних явищ у різних перекладах хайку та використання цих елементів у власних письмових висловлюваннях; наслідування окремих стильових рис хайку під час створення власного хайку або написання етюду про хайку.
---	--	--

текстів у процесі створення власного тексту.		
Тема: Хибні та справжні цінності людського життя (16 год.)		
1) Сприйняття та комунікація: - уважно слухає художні твори або їхні фрагменти; - унаочнює та візуалізує зміст ключових епізодів, використовуючи різні засоби (малюнки, схеми, таблиці, комікси тощо), структурування інформації; - визначає мікротеми та важливі деталі в уривках почутих художніх творів або їхніх фрагментах: характеризує вплив окремих (художніх) деталей на сприйняття змісту (фрагмента) художнього тексту; - обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел; 2) Читання, аналіз, інтерпретація: - читає та переказує художні твори (або фрагменти) відповідно до поставлених мети та завдань; - співвідносить зміст прочитаних художніх творів з відповідним історико-культурним контекстом; - характеризує порушені в художніх творах проблеми, емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку, учинки та взаємини з оточенням; наводить відповідні приклади й цитати та аргументовано висловлює свою оцінку в дискусії щодо персонажів, їхніх учинків та порушених у творах питань; - пояснює сутність конфлікту на прикладах прочитаних творів; формулює висновки	1. Шлях до себе Джек Лондон «Жага до життя». Стислі відомості про автора. Джек Лондон – відкривач американської Півночі в літературі. Історичне тло повісті «Жага до життя». Фізичні та моральні випробовування головного героя повісті «Жага до життя». Його стосунки з природою. Моральний зміст боротьби за життя. Тема зради у творі. 2. Шлях у суспільстві О.Генрі «Вождь червоношкірих» Стислі відомості про автора. Гумористичний сюжет оповідання «Вождь червоношкірих». Образи персонажів, засоби їх створення. Роль художніх деталей в оповіданні. 3. Шлях до культури Рей Дуглас Бредбері «Усмішка». Стислі відомості про автора. Сатиричне викриття руйнівних наслідків науково-технічного прогресу. Критика бездуховного суспільства майбутнього та його протиставлення культурним досягненням минулого. Моральні якості Тома. Символічний зміст картини Джоконди в оповіданні. Іронія у творі. ТЛ. Поняття про іронію та сатиру. Поняття «художня деталь», «підтекст», «конфлікт». Поглиблення понять про антитезу та фантастичне.	1) Сприйняття та комунікація: аудіювання художніх творів або їхніх фрагментів; унаочнення змісту ключових епізодів художніх творів за допомогою малюнків, коміксів або схем; завдання на визначення мікротем та важливих деталей у фрагментах художніх текстів; з'ясування функцій художніх деталей та їхнє словесне малювання; самостійних пошук релевантних історико-культурних відомостей та перевірка повноти інформації зображуваних ситуацій і деталей (за допомогою словниково-довідникової літератури та інтернет-мережі; 2) Читання, аналіз та інтерпретація: читання (виразне, за ролями, повільне, оглядове, вибіркове, навігаційне) і переказ (поглиблений, вибірканий) художніх творів (або їхніх фрагментів) відповідно до поставлених мети та завдань; встановлення зв'язків зображуваних ситуацій/ деталей з історико-культурним контекстом; пошук і презентація інформації про картину «Джоконда» Леонардо да Вінчі; комплексне аналітичне обговорення героїв, рис їхніх характерів, учинків та взаємин з іншими персонажами; простеження змін душевного стану персонажів з наведенням відповідних цитат та прикладів; бесіда про репродукцію картини «Джоконда» Леонардо да Вінчі в контексті обговорення центрального конфлікту оповідання «Усмішка» Р.Д.Бредбері, пояснення сутності зображених

щодо критично зображених моральних та суспільних явищ; визначає їхній вплив на власні цінності й читацькі інтереси; бере участь у дискусії щодо порушених в опрацьованих творах проблем; - розрізняє реалістичний і фантастичний засоби змалювання дійсності; наводить відповідні приклади з прочитаних творів; - дає розгорнуту характеристику персонажів на основі складеного плану (за допомогою вчителя); - пояснює зміст літературознавчих понять, які передбачає програмний розділ, і практично застосовує, опрацьовуючи художні твори; - порівнює героїв одного твору; - зіставляє художні твори з ілюстраціями до них та/або екранізаціями та мультфільмами за їхніми сюжетами; - висловлює свою думку в (онлайн-) дискусії щодо прочитаних художніх творів та знятих за ними кіно- й мультиплікаційних стрічок; - залежно від мети читання самостійно обирає художні твори на тему надзвичайних мандрівок для читання, аргументує свій вибір; 3) Письмо: - створює письмову розгорнуту характеристику персонажа на основі складеного плану; - пише твір-есеї на визначену тему або виконує (самостійно або за участю інших) 1-2 творчих завдання на трансформацію елементів опрацьованих творів;	КК. «Усмішка» Р.Д.Бредбері та образ Джоконди Леонардо да Вінчі. МЗ. Історія, історія мистецтва, історія культури. 4. Бестселери дитячої літератури XX-XXI ст. Астрід Ліндгрен «Міо, мій Міо». Стислі відомості про авторку. Тематика її творів та особливості зображення дитячого світу в її творах. Сенсаційні випробування головного героя; зображення його внутрішнього світу. Фантастичні елементи у творі. ТЛ. Поглиблення поняття про літературну казку, переклад. КК. Ілюстрації та мультиплікаційні стрічки за творами А.Ліндгрен. УМ. Майстерність українського перекладу. МЗ. Природознавчі науки.	конфліктів; формулювання висновків щодо утверджуваних гуманістичних цінностей; аргументований виступ в (онлайн-) дискусії щодо моральних та соціальних проблем, порушених в обговорюваних художніх творах з поясненням впливу прочитаних творів на формування власних моральних та естетичних цінностей, а також читацький інтересів; наведення прикладів реалістичного й фантастичного зображення дійсності у прочитаних творах; порівняння відповідних картин дійсності; складання плану розгорнутої характеристики героя одного з прочитаних творів (під керівництвом вчителя); розкриття змісту понять «художня деталь», «підтекст», «конфлікт», «іронія» та «сатира»; наведення і коментування відповідних прикладів і цитат; завдання на порівняння: а) образів головного героя повісті «Жага до життя» та його супутника; б) одного з опрацьованих творів та його екранізації; складання і презентація переліку творів для самостійного читання в контексті тематики програмного розвитку; 3) Письмо: написання розгорнутої характеристики персонажа на основі складеного плану; написання твору про хибні та справжні життєві цінності (на прикладі одного з опрацьованих художніх творів) і з залученням власного життєвого досвіду або виконання (самостійне або за участю інших) 1-2 творчих завдань на трансформацію елементів опрацьованих творів; визначення
---	--	--

- визначає способі виправлення помилок у власному мовленні та демонструє здатність до конструктивної взаємодії в процесі редагування; 4) Мова та мовлення: - відтворює окремі художні засоби для втілення власних творчих намірів; - урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів, а також роботі зі словниками та довідковими джерелами		під час аналізу письмових робіт способів виправлення помилок; 4) Мова та мовлення: Робота з окремими художніми засобами в межах завдань на творчі трансформації елементів літературних творів; використання образів, цитат та понять з опрацьованих текстів (художніх, довідникових тощо) у власних письмових роботах
---	--	---